

LLIBRES PER PENSAR

D'entrada

Paquita Sanvicén-Torné

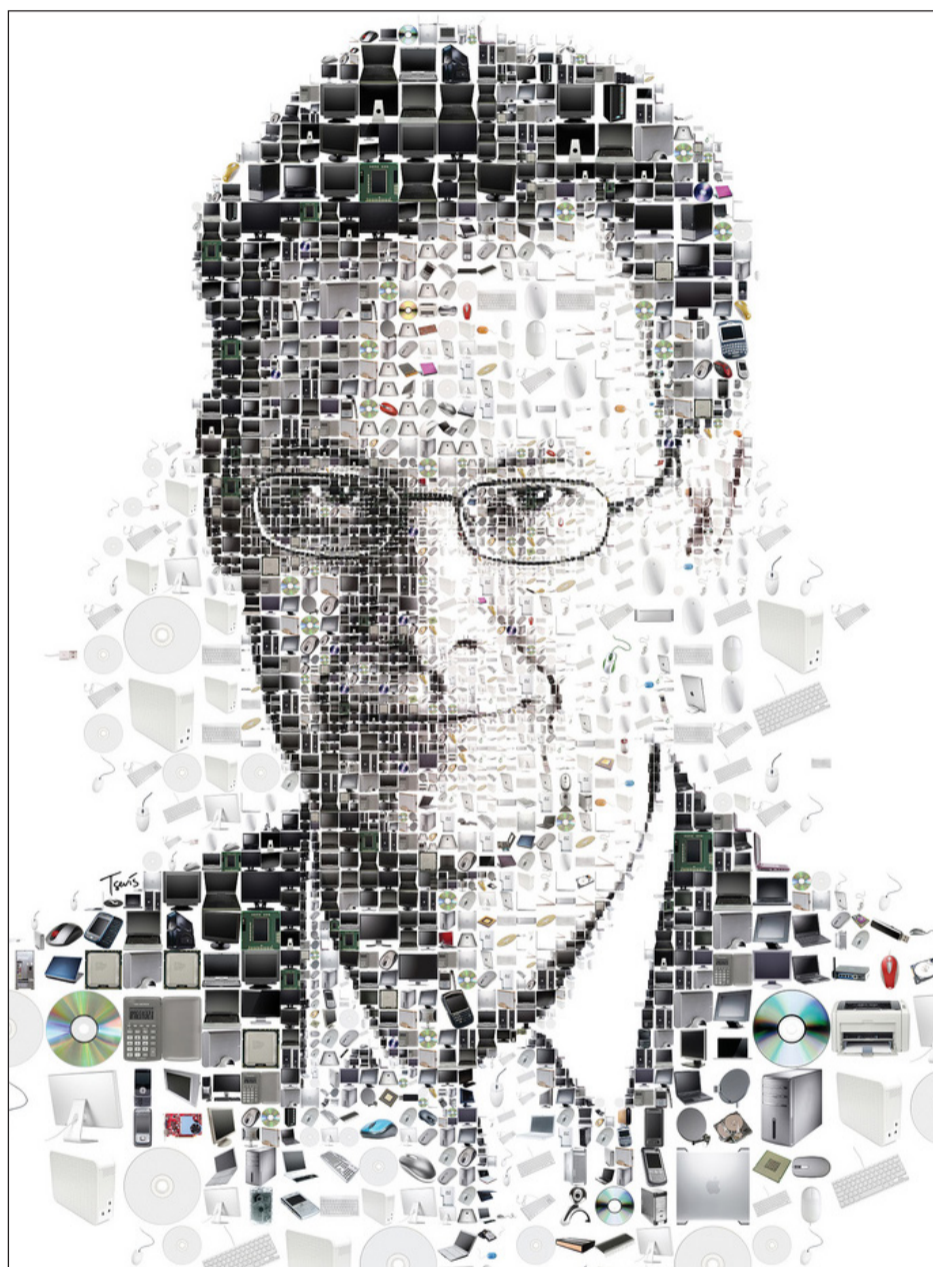
Alerta! Demostrat: Internet ens fa menys lliures i menys reflexius

Des del primer moment que ja va ser una evidència indiscutible que Internet es faria l'amo del món, Nicholas Carr va començar a analitzar-ne els efectes sobre les persones i els seus hàbits i comportaments. Al 2003, Carr, escriptor amb mirada sociològica expert, entre altres, en tecnologia i empresa, publica l'article *La informàtica no importa*. Posteriorment, en quatre anys, apareixen els seus primers llibres influents *Las tecnologías de la información ¿Son realmente una ventaja competitiva?* i *El gran interruptor. El mundo en red, de Edison a Google*. Els títols i el contingut no enganyen: com a bon observador de la realitat, es manifesta molt preocupat per com la xarxa ens ha canviat ja i com ens canviarà encara més. I no pas per fer-nos millors persones.

¿Qué está haciendo Internet con nuestras mentes? Superficiales, escrit al 2011, no és la seua obra més actual però sí que és el seu text més famós i influent, per això en parlem. Un llibre que t'enganxa a la cadira fins al final, rigorós, analític, dels que fan pensar: la cultura digital no té res d'inofensiva. La base del text és el relat de la pròpia experiència sobre com ha variat no només la manera com ell mateix busca informació, com la llegeix sinó també com pensa des que va començar a acomodar-se (pensament i tot) al que Internet li anava posant a l'abast i a fer-se'n del tot dependent. Carr no amaga les seues pròpies contradiccions i els seus neguits i interrogants, hi reflexiona i aporta arguments i possibles respostes perquè no ens hi acabem de deixar atrapar del tot. La millor proposta és ser conscient de què ens està passant i de com ens hi deixem portar sense reflexió. Carr escriu per a persones valentes, de les que pensen, les que no tenen por a encarar la realitat tal com és. Al contrari: perquè pensen volen saber realment com és.

Aquesta és la valentia. I amb aquesta valentia l'autor s'explica, argumenta i demostra les tesis que defensa, des de la primera pàgina "La xarxa ens està configurant a la seua pròpia imatge. Ens fa tornar més hàbils per manejar i donar una ullada superficial la informació, però som menys capaços de concentrar-nos, contemplar el que ens volta i reflexionar". Algú que ens estigui llegint pot pensar que és l'obra d'un tecnòfob, just al contrari: Carr és un amant de la tecnologia, ahora rigorós i profundament documentat. El text està farcit d'exemples, aporta més d'una trentena de pàgines de cites i referències i un poderós i un complet índex analític final.

El llibre comença amb dos apassionants

capítols introductoris *Hal y yo (2001 odisea en el espacio)* i *Los caminos vitales* (p.30-55). En el primer apartat recorda escenes d'aquella mítica pel·lícula que quan va ser estrenada al 1968 semblava que explicava coses que mai arribarien a ser. La realitat sempre acaba superant la ficció, també en tecnologia.

A *Los caminos vitales*, ens fa passejar a través d'una documentada explicació històrica sobre les diverses teories que han existit al voltant de la plasticitat del cervell. Finalment, mostra les aportacions recents: el cervell no es modela només en la infantesa i es queda tal qual, com es creia, sinó que està en canvi constant (p.45-46). El cervell es desenvolupa tal com l'acostumem, també té gana, i ara el tenim limitat només a saltar pantalles d'una informació a l'altra sense pràcticament llegir-la ni assaben-

tar-nos de la meitat del que diu i menja el que li donem: inputs superficials. El resultat no enganya, com diu Carr: la gent jove ja no llegeix un llibre sencer; els adults que ens hem submergit sabent nedar o no, en el mar d'Internet cada cop llegim més en diagonal i saltem alegrement, de manera compulsiva fins i tot de pantalla en pantalla. La dura evidència per a la capacitat de reflexionar i pensar críticament és la incapacitat que tenim de prestar atenció a una sola cosa més de 5/10 minuts. No només està demostrat científicament sinó que ho podem comprovar al nostre voltant i en nosaltres mateixos.

Internet està minant el nostre sentit moral, no prestem atenció, menystenim la capacitat memorística. Per què recordar si Google ho recorda tot? Si ell pensa.. per què molestar-nos?

referències bàsiques

/ Brey, A. (2009). *La sociedad de la ignorancia y otros ensayos* / Antoni Brey, Daniel Innerarity, Gonçal Mayos, (prólogo) Eudald Carbonell. Barcelona: Infonomia

/ Carr, N. G. (2014). *Atrapados: cómo las máquinas se apoderan de nuestras vidas*. Madrid: Taurus

/ Carr, N. G. (2011). *Superficiales: ¿qué está haciendo Internet con nuestras mentes?* Madrid: Taurus

/ Carr, N. G. (2010). *The shallows: what the Internet is doing to our brains?* New York: W.W. Norton

/ Carr, N. G. (2009). *El gran interruptor: el mundo en red, de Edison a Google*. Barcelona: Deusto

/ Carr, N. G. (2005). *Las tecnologías de la información: ¿son realmente una ventaja competitiva?* Argentina: Empresa Activa

/ Cornella, A. (2010). *Infoxicación: buscando un orden en la información* (2a ed). Barcelona: Infonomia

/ Cuní, J., Giner, S., & Torralba Roselló, F. (2014). *La relación interpersonal en la sociedad red*. Lleida: Milenio

/ Prensky, M. (2010). *Nativos e inmigrantes digitales*. Madrid: Albatros

/ Sanvicén, P. (2017). *Para pensar un rato... o más. Reflexiones para estudiantes que no quieren ser arrastrados por la información que va a mil por hora*. Lleida: Milenio

/ Sartori, G. (2012). *Homo videns: la sociedad teledirigida* (9a ed). Madrid: Taurus

/ Zygmunt Bauman (2013) *Tenemos que protegernos del 99% de la información*. Recuperat 14 desembre 2017, des de https://www.elconfidencial.com/alma-corazon-vida/2013-05-01/zygmunt-bauman-tenemos-que-protegernos-del-99-de-la-informacion_2947/#

Amb el suport de la Unitat de Biblioteca i Documentació de la UdL

Aquest llibre és coetani d'altres que analitzen els canvis produïts per la xarxa a tots els nivells. Tal com recollim en la bibliografia bàsica, per força no exhaustiva, hi ha una colla de veus acadèmiques autoritzades que també han investigat sobre les transformacions de la xarxa. Tanmateix, sembla que continuem no sent-ne conscients. *¿Qué está haciendo Internet con nuestras mentes? Superficiales* és, en definitiva, una lectura imprescindible que ens fa reflexionar sobre quin tipus de persones volem acabar sent.

Grup de Reflexió Sobre Sociologia Contemporània

Aquestes pàgines estan elaborades per l'equip de professors i estudiants de la Universitat de Lleida

adscrit al GESEC, Grup consolidat d'Estudis sobre Societat, Salut, Educació i Cultura.

Feu-nos arribar qualsevol suggeriment, comentari o proposta de llibre a: gercs.udl@gmail.com

Internet depèn de com l'utilitzis

XAVI ROCA
EXPERT EN MARCA PERSONAL

Molt interessant la lectura del llibre de Nicholas Carr, *¿Qué está haciendo internet con nuestras mentes? Superficiales*. Diria que imprescindible com un element de reflexió per a totes les persones que utilitzem la xarxa tant a nivell personal com professional. Entenc la crítica que fa d'Internet i la comparteixo plenament. En molts casos, pot provocar greus problemes. Falta de comunicació en parella i en família, creure'ns alguns notícies falses (*fake news*), donar per cert allò que és llegeix *online* sense contrastar-ho, deixar-nos portar per la rauxa i la immediatesa que suposa portar un *smartphone* a la butxaca... Però com gairebé tot en la vida, també té la seva part positiva. Permet connectar persones que estan lluny, retrobar antics amics o familiars, conèixer i tenir relació amb altres persones amb qui comparteixes passions, aficions i fins i tot la teva professió. També ben utilitzat pot permetre formar-te de forma més senzilla i econòmica que mai, democratitzant fins a extrems inimaginables el dret

a formar-nos i a aprendre. També permet de forma fàcil comprar alguns productes que sense la xarxa et seria molt més difícil d'aconseguir. Establir relacions professionals, fer *networking*, trobar feina o projectes en els que participar. En aquest sentit, considero com molt lloable el projecte *internet.org*, liderat per Marck Zuckerberg (fundador i president de Facebook), que pretén atansar Internet a tot el món i aprofitar-lo com un element cohesionador i que millori la vida de les persones, especialment la dels més necessitats. Cert també que Internet té molts riscos. En aquesta línia t'aconsello que prenguis les degudes precaucions. Que contrastis allò que llegeixis. I també que siguis curós en la informació que publiques. Vigila especialment quan parlis de futbol, política, sexe i religió. Són quatre temes força delicats i que et poden portar molts problemes. Bé, al final Internet és com gairebé tot en la vida. Té els seus aspectes positius i els seus aspectes negatius. Bàsicament dependrà de com ho utilitzis.

Ester Catalán Sayol

Quin preu paguem per un clic?

Què està fent Internet amb les nostres mentes?. Quin preu estem pagant per un clic a la informació? Nicholas Carr reflexiona entorn aquesta qüestió al llarg del llibre, recolzant-se no només en diverses premisses filosòfiques i científiques, sinó també amb la seva experiència personal.

L'era digital està deixant empremta i minvant la capacitat de l'ésser humà d'obtenir, processar i assimilar la informació. La cultura digital està resultant positiva en molts aspectes. Però a la vegada, Internet ens està facilitant en excés la quotidianitat (estudiar, treballar, desplaçar-se...). Ja no utilitzem tant la capacitat de la ment humana en el nostre dia a dia. Sinó que depenem cada vegada més de les noves tecnologies. Aquest ús ilimitat és el que ens pot fer vulnerables davant situacions on la capacitat humana exercitada seria capaç de resoldre pels seus mitjans intrínsecs.

L'autor ens parla de les noves tecnologies i posa l'accent en com Internet ens afecta a nivell cognitiu de manera indirecta. El fet que l'accés a la informació ens resulti tan senzill i tan ràpid, fa que no prestem la suficient atenció i que com a conseqüència el valor la consistència i la perdurabilitat del missatge sigui gairebé inexistent. De fet Carr apunta "com més utilitzem la Web, més entrenem els nostres cervells per a distreure's, per a procesar la informació molt ràpidament i de manera molt eficient, però sense atenció sostinguda [...] El nostre cervell s'ha convertit en un expert en l'oblit, un inepte per al record". (Pàg. 235)

L'era més superficial. Pensem, reflexionem, llegim, atensem, ens emocionem, recordem? Estem perdent la capacitat intel·lectual i emocional que ens proporciona el saber, el llegir...? Internet està aconseguint trans-

formar les nostres mentes. En definitiva, està transformant les persones, la vida i la manera d'entendre-la. Disposar de les eines que ens aporten les TIC en fa ser molt més eficients en general, i alhora també ens fan totalment dependents. Sense Internet, avui dia, ens costaria arribar al poble del costat. Així doncs, estem més preparats? Segurament podem abastar molt més, però pel que fa a les nostres pròpies capacitats, som molt més ineficaces que abans. Carr ho diu clar: "Com més intel·ligent sigui un ordinador, més ximple serà l'usuari". (Pàg. 259.)

Aquest és un llibre d'imprescindible lectura. No únicament per entendre la influència que està tenint l'era digital en els processos de pensament de les persones, sinó també per generar consciència de la importància d'activar la lectura reflexiva, crítica i profunda de tota la informació que tenim a l'abast.

Punts de vista

Malabaristes jugant en desavantatge

Desesperació, neguit, decepció, curiositat i nostàlgia... tots aquests són sentiments trobats en l'obra de Nicholas Carr, en adonar-se que hàbits i rutines queden totalment transformades quan es fa visible i real la remodelació de nous patrons de comportament a causa de l'existència d'Internet. *¿Qué está haciendo internet con nuestras mentes? Superficiales*, Nicholas Carr 2011, és una crítica dirigida a la societat que viu online, i en part que perd de vista l'essència

del temps, en la mesura que és segregada per nosaltres en temps invertit i temps malgastat. Carr aposta per fer visible com l'individualisme creix en (i a causa de) la xarxa i fer-nos participants del fet que hi contribuïm cada vegada que usem Internet.

En l'obra ens retrobem amb la sensació de deixar-nos portar pel corrent, la de no im-

portar-nos on anirem a parar i perdre la noció del temps. Paradoxalment entrarem en la reflexió més profunda pensant en, i qüestionant-nos sobre, el món efímer que dirigeix Google i els conceptes fugacços de la web online. Carr mostra la visió més negativa d'Internet, però en cap moment perd de vista que és molt útil i pràctica.

En un moment del llibre l'autor descriu el dolor que sent en veure que hem decidit renunciar a la concentració plena en les lectures llargues i la condemna que han patit els llibres, ja força oblidats. Aquesta reflexió és viva quan cita McLuhan: "Un mitjà nou mai és una addició a un mitjà vell- en comprendre els mitjans de comunicació- ni deixa mai el vell en pau. No deixa d'oprimir-lo fins a forçar-lo a una nova forma i posició". Quin rol hi juguem nosaltres en l'opressió d'aquests mitjans? Com s'exposa metafòricament en l'obra, som malabaristes que juguem en desavantatge sobre la xarxa, que ens fa anar d'un lloc a l'altre sense que siguem molt conscients del que realment volem alhora que ens anul·la la capacitat reflexiva de decisió, d'anàlisi i coneixement en profunditat una matèria.

Carr presenta l'obra amb un format molt atractiu, jugant amb les referències d'altres autors i amb símbols culturals i quotidians. Escriu amb un toc d'humor felicitant la persona lectora que hagi decidit invertir el seu valuós temps en el seu llibre. És molt recomanable per retrobar l'essència en un mateix. Per parar-nos a pensar què és el que realment ens interessa i no caure en la banalitat d'opinions i converses de les que es fan evidents a Internet. Apostem per ser persones curoses, tenint en compte que les contradiccions també formen part de nosaltres.

